

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2016.2.2.
COM(2016) 39 final

2016/0023 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE
a higanyról és az 1102/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SWD(2016) 14 final}
{SWD(2016) 17 final}
{SWD(2016) 18 final}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

Háttér-információk, a javaslat okai és céljai

Az Unió és 26 tagállama aláíró felei az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) keretében megtárgyalt, a higanyról szóló új nemzetközi egyezménynek.¹ Az egyezmény neve minamatai egyezmény lett, arra a városra emlékeztetve, ahol 1950 és 1960 között minden idők legsúlyosabb higanyszennyezési esete történt (a továbbiakban: a minamatai egyezmény / az egyezmény). Az egyezmény aláírásával sikeresen lezárult a kormányközi tárgyalóbizottság öt ülését kitevő tárgyalási folyamat. Valamennyi tagállam vállalta, hogy ratifikálja az egyezményt.

A minamatai egyezmény a higany teljes életciklusát lefedi, annak elsődleges kitermelésétől a higanyhulladék ártalmatlanításáig, célja ugyanis megóvni az emberi egészséget és a környezetet a higanynak és a higanyvegyületeknek a légkörbe, a vizekbe és a talajba történő emberi eredetű kibocsátásaitól. Korlátozásokat állapít meg a higany elsődleges kitermelése és nemzetközi kereskedelme kapcsán; tiltja számos, hozzáadott higanyt tartalmazó termék gyártását, ki- és behozatalát; a higanyt felhasználó gyártási folyamatok közül többnek a tilalmát vagy a szabályozását helyezi kilátásba, felszólít a higany termékekben és ipari folyamatokban való újabb felhasználásainak visszaszorítására; és intézkedéseket rendel el a kisipari és kisüzemi aranybányászatból, valamint az ipari tevékenységekből eredő higanyszennyezés csökkentése érdekében, többek között az elérhető legjobb technikák használata révén; valamint rendelkezik arról, hogy mind a higany átmeneti tárolását, mind a higanyhulladék kezelését környezetvédelmi szempontból biztonságosan végezzék.

A minamatai egyezmény rendelkezéseinek nagy része már szerepel az uniós jogban. Az 1102/2008/EK rendelet² kiviteli tilalmat rendel el a higany és számos vegyülete tekintetében, a bizonyos forrásokból származó higanyt hulladékká minősíti, és szabályokat állapít meg a higany tárolására vonatkozóan. Más uniós előírások is tartalmazzak a higanyra és a higanyvegyületekre vonatkozó *ad hoc* rendelkezéseket, többek között a 649/2012/EU³ rendelet, amely egyebek mellett a higany behozatalai esetén alkalmazandó értesítési rendszert hoz létre, valamint a 396/2005/EK rendelet⁴, az 1907/2006/EK rendelet⁵ és az 1223/2009/EK rendelet⁶, a 2006/66/EK irányelv⁷ és a 2011/65/EU irányelv⁸, amelyek a hozzáadott higanyt

¹ A minamatai egyezményt Portugália és Észtország nem írta alá.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2008. október 22-i 1102/2008/EK rendelete a fémhigany és egyes higanyvegyületek és -keverékek kiviteli tilalmáról, valamint a fémhigany biztonságos tárolásáról (HL L 304., 2008.11.14., 75. o.).

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 649/2012/EU rendelete a veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról (HL L 201., 2012.7.27., 60. o.).

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2005. február 23-i 396/2005/EK rendelete a növényi és állati eredetű élelmiszerekben és takarmányokban, illetve azok felületén található megengedett növényvédőszer-maradékok határértékéről, valamint a 91/414/EGK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 70., 2005.3.16., 1. o.).

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 1907/2006/EK rendelete a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 396., 2006.12.30., 1. o.).

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 30-i 1223/2009/EK rendelete a kozmetikai termékekről (HL L 342., 2009.12.22., 59. o.).

tartalmazó termékek széles körének forgalomba hozatalát szabályozzák, továbbá a higanytartalomra vonatkozó mennyiségi korlátokat állapítanak meg. Ezenfelül a 2010/75/EU⁹, a 2012/18/EU¹⁰, a 2008/98/EK¹¹ és az 1999/31/EK¹² irányelvek is szabályozzák, csökkentik, és alternatívák elérhetősége esetén kiküszöbölik a higany, továbbá annak vegyületei és hulladékai pontszerű forrásból történő és diffúz kibocsátásait a környezetbe.

Az uniós vívmányok értékelése rámutatott, hogy van még néhány olyan joghézag, amelyet meg kell szüntetni ahhoz, hogy az uniós jogi szabályozás teljes mértékben összhangba kerüljön a minamatai egyezményrel.¹³ E javaslat célja éppen az említett hiányosságok megszüntetése, nevezetesen a következő területeken:

- a higany behozatala;
- bizonyos, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitele;
- a higany használata bizonyos gyártási folyamatokban;
- a higany új felhasználásai termékekben és gyártási folyamatokban;
- a higany használata a kisipari és kisüzemi aranybányászatban; és
- a higany használata a fogászati amalgámban.

Az egyezményből fakadó mindazon kötelezettségeket, amelyek még nem szerepelnek az uniós jogban, a jogbiztonság érdekében egyetlen jogi aktusba kell foglalni.

Célszerű, hogy e jogi aktus alapját az egyetlen kifejezetten a higannyal foglalkozó uniós aktus, az 1102/2008/EK rendelet képezze. Ám a szükséges módosítások jellegét és hatályát figyelembe véve, valamint tekintettel a következetesség és a jogbiztonság szükségességére, e rendelettel hatályon kívül kell helyezni és fel kell váltani az 1102/2008/EK rendeletet, mindazonáltal fenntartva annak továbbra is szükséges előírásait.

Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival és célkitűzéseivel

Ez a kezdeményezés összhangban áll a hetedik környezetvédelmi cselekvési programmal¹⁴, amelynek hosszú távú célja a mérgezőanyagoktól mentes környezeti állapot elérése, és amely ki is mondja, hogy ehhez 2020-ra minimálisra kell csökkenteni a vegyi anyagok által az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt jelentős mértékű kedvezőtlen hatásokat.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. szeptember 6-i 2006/66/EK irányelve az elemekről és akkumulátorokról, valamint a hulladékelemekről és -akkumulátorokról, továbbá a 91/157/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 266., 2006.9.26., 1. o.).

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2011. június 8-i 2011/65/EU irányelve egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról (HL L 174., 2011.7.1., 88. o.).

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2010. november 24-i 2010/75/EU irányelve az ipari kibocsátásokról (HL L 334., 2010.12.17., 17. o.).

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 2012/18/EU irányelve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről (HL L 197., 2012.7.24., 1. o.).

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. november 19-i 2008/98/EK irányelve a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.).

¹² A Tanács 1999. április 26-i 1999/31/EK irányelve a hulladéklerakókról (HL L 182., 1999.7.16., 1. o.).

¹³ a higanyról, valamint az 1102/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot és a higanyról szóló minamatai egyezmény megkötéséről szóló tanácsi határozatra irányuló javaslatot kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum és hatásvizsgálat, SWD [2016] 17 final.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. november 20-i 1386/2013/EU határozata a „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról (HL L 354., 2013.12.28., 171. o.).

A kezdeményezés céljai mellett összhangban állnak az Európa 2020 stratégia intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó célkitűzéseivel, amennyiben a kezdeményezés ösztönzi az innovációt a higanymentes termékek és gyártási folyamatok kifejlesztése terén. Azáltal, hogy előmozdítja az egyezmény ratifikációját és hatálybalépését, e javaslat hozzájárul az egységes feltételek kialakításához világszerte mindazon iparágakban, melyek használnak vagy szándékolatlanul kibocsátanak higanyt vagy higanyvegyületeket, illetve a hozzáadott higanyt tartalmazó termékek előállítására és forgalmazására területén, és ez kedvez az uniós ipar versenyképességének, hiszen az egyezmény rendelkezései nagyrészt megfelelnek az uniós szinten elfogadott vívmányoknak.

A javaslat a lehetőségeken belül a vívmányok egyszerűsítését és egyértelműbbé tételét is szolgálja jobb végrehajthatóságuk érdekében.

2. AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

Konzultáció az érdekelttel

A tagállami hatóságokkal és érdekelt felekkel a Bizottság által készített két tanulmány^{15,16}, valamint egy 2014. július 7-én Brüsszelben tartott műhelymunka keretében zajlott konzultáció. Bizonyos részletek kapcsán kiegészítő információk kérésére is sor került.¹⁷ Az írásban érkezett észrevételek nyilvánosan elérhetők voltak a Bizottság internetes oldalán.¹⁸ 2014. augusztus 14. és november 14. között online nyilvános konzultáció is zajlott, amelyen „Az Ön hangja Európában” portálon¹⁹ közzétett kérdőív²⁰ kitöltésével lehetett részt venni. A felmérés célja az volt, hogy pontosabban meg lehessen ismerni a közsférabeli szereplők és a tagállamok nézeteit az egyezmény ratifikációjával, valamint átültetésének és végrehajtásának egyes vetületeivel kapcsolatban, különös tekintettel azokra a területekre, ahol az uniós szabályozást össze kell hangolni az egyezménnyel. A célcsoportok a lakosság, a hatóságok, kutató- és tudományos intézetek, közhasznú és civil szervezetek, tanácsadók és magánvállalatok, illetve az ezeket képviselő szervezetek voltak. Általános volt az egyetértés arról, hogy az EU-nak ratifikálnia kell a minamatai egyezményt. Az érdekelttel által felvetett konkrét kérdések figyelembevételre kerültek e javaslat készítése során.

A hatásvizsgálat eredményei

A hatásvizsgálat azzal a következtetéssel zárult, hogy a minamatai egyezmény ratifikációja és végrehajtása jelentős környezeti és egészségügyi előnyökkel jár, amelyek elsősorban a világ más részein keletkező higanykibocsátások várható visszaszorulásának tudhatók be. Ugyanis:

- Az egyezmény főbb rendelkezései között az elérhető legjobb technológiák (BAT) alkalmazására vonatkozó a nagy ipari létesítmények kibocsátásainak csökkenéséhez fognak vezetni, emellett más rendelkezések fokozatosan kiiktatják a higany elsődleges kitermelését és megtiltják az új elsődleges bányák létesítését, valamint korlátozzák a kisipari és kisüzemi aranybányászatot, mindezzel globális szinten és az Unió számára is jelentős kedvező környezeti változásokat érve el. Ilyen tevékenységek az EU-ban gyakorlatilag már nem zajlanak, illetve szabályozás alá

¹⁵ ICF, COWI, BiPRO, Garrigues (2015.) Study on EU Implementation of the Minamata Convention on Mercury (2015. március).

¹⁶ COWI, BiPRO (2015.). Ratification of the Minamata Convention by the EU - Complementary Assessment of the Mercury Export Ban (2015. június).

¹⁷ <http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/pdf/InfoRequest.pdf>

¹⁸ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/ratification_en.htm

¹⁹ <http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations>

²⁰ A kérdőív itt érhető el: <http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/MinamataConvention.pdf>

tartoznak. Az Unió az egyezmény révén teljesítheti azon környezetvédelmi és egészségvédelmi célkitűzéseit, amelyeket 2005-ben a higanyra vonatkozó közösségi stratégia (a továbbiakban: a stratégia)²¹ is vázolt.

- Az egyezmény végrehajtását vállaló harmadik országoknak az EU-ban érvényesülőkhöz hasonló normákat kell alkalmazniuk számos ipari ágazatban. Így egyrészt megszűnik az a potenciális helyzeti versenyelőny, amelyet jelenleg a nem uniós államokban lévő vállalatok élveznek a kevésbé szigorú, sőt esetenként hiányzó környezetvédelmi normák kontextusában; másrészt új piacok nyílhatnak meg a környezetkímélő technológiákra szakosodott uniós vállalkozások előtt. Például az egyezménynek az egyes ipari tevékenységek keretében kibocsátható higany mennyiségéről szóló rendelkezései az egész világon kötelezővé teszik a higanyt kibocsátó létesítmények számára olyan elérhető legjobb technológiák használatát, amelyeket az EU ipari létesítményei már évek óta alkalmaznak.
- A hatásvizsgálat különböző olyan szakpolitikai lehetőségeket vizsgált meg, amelyek alkalmasak az uniós szabályozás hat említett hiányosságának megszüntetésére. A fellépés hiányában változatlanul fennálló alapállapot mellett legalább két lehetőséget vett számba minden érintett szakpolitikai területen: az egyik az egyezményben előírt kötelezettségek átültetésére korlátozódik, a másik túlmutat az egyezmény elvárásain.

A fogászati amalgám használata kapcsán a hatásvizsgálat során megvizsgálták, hogy szükség van-e intézkedésekre, és azok milyen hatással járnának:

- A 2000/532/EK bizottsági határozat²² a fogászati kezelésből származó amalgám hulladékot veszélyes hulladékként határozza meg, amelyre nézve a hulladékokról szóló keretirányelv²³ rendelkezései irányadóak. A fogorvosi rendelőkben származó higanykibocsátásokra emellett a vízzel kapcsolatos uniós jogszabályok is vonatkoznak. A higany a vízügyi keretirányelv²⁴ X. melléklete értelmében elsőbbségi veszélyes anyag, amelynek a vizekbe való kibocsátását számottevően csökkenteni kell. Mivel az amalgám a higany második legjelentősebb felhasználása az EU-ban, és becsült szennyezési potenciálja évente 75 tonna higany, hosszú távú szennyezési potenciálja pedig meghaladja az 1000 tonnát²⁵, ezzel a forrással szükséges konkrétan foglalkozni.
- A hatásvizsgálat arra a következtetésre jut, hogy a rendelkezésre álló tudományos adatok alapján a fogászati amalgám használatának betiltása nem lenne arányos intézkedés, mivel a fogászati amalgámnak az egészségre jelentett kockázata nem tisztázott, és a tilalom magas költségekkel járna. Az egyezményben javasolt intézkedések közül kettő alkalmazásával (ami kötelező a felekre nézve), alacsony költségek mellett elérhető javulás mind a környezet, mind az egészség szempontjából: az egyik ilyen intézkedés a fogászati amalgám használatát a kapszulázott formára korlátozni, a másik pedig a fogászati létesítmények ösztönözése

²¹ A Bizottság 2005. január 28-i közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A higanyra vonatkozó közösségi stratégia, COM(2005) 20 végleges.

²² A Bizottság 2000. május 3-i 2000/532/EK határozata a hulladékjegyzéknek a hulladékokról szóló 75/442/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében történő meghatározásáról szóló 94/3/EK határozat, valamint a veszélyes hulladékok jegyzékének a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében történő meghatározásáról szóló 94/904/EK tanácsi határozat felváltásáról (HL L 226., 2000.9.6., 3. o.).

²³ Lásd fent a 11. lábjegyzetet.

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK irányelve a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 327., 2000.12.22., 1. o.).

²⁵ Vélhetően ennyi higany található az Unió lakosainak fogsorában fogászati amalgám formájában.

a legjobb környezetvédelmi gyakorlatok alkalmazására. Ezek a lépések összhangban vannak a higanyra vonatkozó stratégia 4. intézkedésével is, amely elsőbbségi fellépést igénylő területként került azonosításra a stratégia 2010. évi felülvizsgálata alkalmával. Ezen intézkedések révén csökkenthető volna a fogorvosok és pácienseik higanyexpozíciója, és jelentősen visszaszorítható a szennyvízbe és a települési szennyvízkezelést követően a környezetbe jutó higany mennyisége. Új álláshelyek keletkezésére is van kilátás az amalgámszeparátorok gyártásával, üzembe helyezésével és karbantartásával, valamint a higanytartalmú hulladékok gyűjtésével és kezelésével foglalkozó vállalkozásoknál.

- Az érintett vállalkozások túlnyomó többsége ugyan mikrovállalkozásnak tekinthető, ám a javasolt intézkedések nem érintenék őket kedvezőtlenül, egyrészt mivel tevékenységük jellegéből fakadóan nem kell versenyezniük nagyobb vállalkozásokkal, másrészt mivel az intézkedések költsége alacsony, és csupán kis beruházást tesz szükségessé, harmadrészt mivel a fogászati ágazatban nem kell számítani állások megszűnésére. A javasolt intézkedések emellett részét képezik az Európai Fogorvosok Tanácsa által ajánlott helyes gyakorlatnak²⁶, és a fogászok többsége már alkalmazza is azokat. Mindazonáltal arra való tekintettel, hogy e vállalkozásoknak időre lesz szükségük az e rendeletben előírt kötelezettségekhez való alkalmazkodásra, a megfelelés javasolt határideje egy évvel későbbi időpontban kerül megállapításra, mint a rendeletben előírt egyéb intézkedések esetében. Végül meg kell említeni, hogy a kapszulázott amalgám használatára vonatkozó kötelezettség nem róna semmilyen terhet azokra a fogorvosokra, akik már most sem használnak fogászati amalgámot.

Az egyéb joghézagok tekintetében a hatásvizsgálat megállapításai a következők:

- A higany behozatalára vonatkozó korlátozások: nem indokolt a kereskedelemnek az egyezményben előírtakon túlmutató korlátozása (vagyis a higany behozatalának általános tilalma ahelyett, hogy a származási hely és a forrás függvényében érvényes feltételek mellett engedélyezhető a behozatal), ugyanis költségesebb volna az uniós ipar szempontjából, és nem járna jelentős környezetvédelmi előnnyel.
- Bizonyos, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitelének korlátozása: nem indokolt a kereskedelem olyan mértékű korlátozása, ami túlmutat az egyezményben előrevetítetten (vagyis az egyezmény követelményeinek nem megfelelő, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitelének megtiltásán túl a higanytartalom tekintetében az egyezményben előírtnál szigorúbb uniós szabályozás alá eső, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitelének megtiltása is), ugyanis a bejutó és a környezetbe kibocsátott higany mennyisége nem változna számottevően, harmadik országokban pedig – a tilalom következtében – egyenesen növekedhetne a kibocsátás.
- Bizonyos gyártási folyamatokban a higany használatának korlátozása: nem indokolt a nátrium- vagy a kálium-etilát és -metilát gyártása keretében teljes körűen betiltani a higanyfelhasználást (az egyezményben előírt higanykorlátozási és -kibocsátási követelményeken túl), ugyanis az iparnak szüksége van bizonyos vegyi anyagokra, amelyeknek a higanymentes gyártása még nem megoldott.
- A higany használatának korlátozása az új gyártási folyamatokban és termékekben: az egyezmény csupán azt írja elő, hogy a feleknek vissza kell fogniuk a higany

²⁶ CED resolution on responsible practice (2011.).

alkalmazásával járó új gyártási folyamatok fejlesztését, valamint a hozzáadott higanyt tartalmazó új termékek forgalomba hozatalát. Az ilyen folyamatokra és termékekre vonatkozó feltételes tilalom elrendelése járna a legkedvezőbb környezeti és gazdasági eredménnyel, hiszen az üzenete kellőképpen erős volna ahhoz, hogy eltántorítsa a gazdasági szereplőket a később nagy valószínűséggel betiltásra kerülő termékek vagy gyártási folyamatok költséges kifejlesztésétől.

- A higany használatának korlátozása a kisipari és kisüzemi aranybányászatban: az egyetlen érintett tagállam, Franciaország már hozott a kisipari és kisüzemi aranybányászatban a higany használatát tiltó intézkedéseket, ezért elegendő, ha az Unió csak azt a kötelezettséget ülteti át, amelynek értelmében az egyezménynek megfelelő nemzeti cselekvési tervet kell kidolgozni és rendszeresen időközönként felülvizsgálni.

Az itt említett, a hatásvizsgálat alapján a legmegfelelőbbnek talált intézkedések költségei 13 és 135 millió euró/év között mozognak, és elsősorban a gyártási folyamatokban és a fogászati amalgámban használt higannyal függnek össze.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

A javaslat összefoglalása

Jóllehet e javaslat kiindulási alapja az 1102/2008/EK rendelet, azt a jogbiztonság érdekében indokolt hatályon kívül helyezni és felváltani. A IV. melléklet tartalmazza a megfelelési táblázatot.

Az 1. és a 2. cikk tisztázza a javaslat tárgyát és meghatározza az abban használt fogalmakat.

A 3. cikk és azzal összefüggésben az I. melléklet rögzíti a higanynak, számos higanyvegyületnek és a más anyagokkal alkotott higanytartalmú keveréknek az Unióból való kivitelére vonatkozó tilalmat, eltekintve az olyan higanyvegyületektől, amelyek a laboratóriumi körülmények közötti kutatás céljára továbbra is kivihetők. Ez a tilalom az 1102/2008/EK rendelet 1. cikke értelmében már 2011 márciusa óta hatályos, és kiegészíti a 649/2012/EU rendeletben előírt tilalmat. A minamatai egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjával, valamint (2) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (6) bekezdését ülteti át.

A 4. cikk megtiltja a higany Unióba való behozatalát a kisipari és kisüzemi aranybányászat céljára, és feltételesen tiltja a higany és a higanyt tartalmazó keverékek egyéb felhasználások érdekében történő behozatalát. A tilalom nem vonatkozik a higany és keverékei hulladékként történő, végleges elhelyezés céljából való behozatalára, vagy a minamatai egyezmény szerződő felei közé tartozó országokból származó higany behozatalára, ha a higany eredete az egyezmény 3. cikkének (4) bekezdése értelmében továbbra is engedélyezett elsődleges kitermelés, sem az olyan higany nem szerződő felektől való behozatalára, amely nem elsődleges kitermelésből és nem is klóralkáli gyártásából származik, feltéve, hogy a behozatalhoz írásos engedélyt szereztek be. Az adminisztráció egyszerűsítése és jövőbeni növekedésének elkerülése érdekében a 4. cikk (3) bekezdése előírja, hogy a tilalom végrehajtásával és ellenőrzésével a 649/2012/EU rendelet értelmében kijelölt illetékes nemzeti hatóság foglalkozik.

Az 5. cikk a II. melléklettel együtt az egyezmény 4. cikkének (1) bekezdését és A. mellékletének 1. részét ülteti át. 2021. január 1-jétől fogva megtiltja számos hozzáadott higanyt tartalmazó termék behozatalát, kivitelét és gyártását. Az 5. cikk kiegészíti az ilyen termékek forgalomba hozatalára vonatkozó korlátozásokat és egyebek mellett a maximális

higanytartalom tekintetében szigorúbb követelményeket előíró uniós vívmányokat – többek között a 2006/66/EK irányelvben szereplőket –, és ezekre nincs kihatással

A 6. cikk bizottsági végrehajtási határozatok elfogadását vetíti elő olyan esetekben, amikor a minamatai egyezmény részes feleinek konferenciája által az egyezmény 3. cikke (12) bekezdésének megfelelően meghozott határozatok nyomán meg kell határozni a 3. és a 4. cikk végrehajtása keretében a tagállami illetékes hatóságok által alkalmazandó kereskedelmi okmányokat.

A 7. cikk a III. melléklettel összefüggésben az egyezmény 5. cikkének (2) és (3) bekezdését valamint B. mellékletét ülteti át. 2019. január 1-jétől fogva megtiltja a higany és a higanyvegyületek katalizátorként való használatát az acetadelhid és a vinil-klorid monomer előállításában. A nátrium- vagy a kálium-etilát és -metilát gyártása keretében higanyalapú eljárást használó létesítményekben korlátozza az elsődleges kitermelésből származó higany használatát, valamint a higany és vegyületei környezetbe való kibocsátását, továbbá a rendelet hatályba lépésnek napjától fogva megtiltja a termelési kapacitás növelését és az új létesítmények építését. A 7. cikk (3) bekezdése felhatalmazáson alapuló bizottsági aktusok elfogadását vetíti elő a részes felek konferenciája által hozott, a higany és a higanyvegyületek átmeneti tárolására vonatkozó követelményeket előíró határozatok átültetése érdekében, amennyiben az Unió egyetért azokkal, vagyis a rendes jogalkotási eljárást azokra az esetekre tartja fenn, amikor az Unió nem támogatta vagy ellenezte a részes felek szóban forgó határozatát.

A 8. cikk az egyezmény 4. cikkének (6) és (7) bekezdését, valamint 5. cikkének (4) és (9) bekezdését ülteti át. Megtiltja mindazon, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek gyártását és forgalmazását, amelyek használata a javasolt rendelet alkalmazása előtt nem volt ismert, illetve mindazon, higanyt használó gyártási folyamatokat, amelyek a rendelet alkalmazását megelőzően nem léteztek. A 8. cikk (3) és (4) bekezdése olyan mechanizmust hoz létre, amely révén bizottsági végrehajtási aktus útján engedélyezhetők az előzőekben említett, hozzáadott higanyt tartalmazó új termékek és higanyt felhasználó gyártási eljárások, ha környezeti és egészségügyi előnyeik értékelése, illetve a higanymentes, műszaki és gazdasági szempontból elfogadható alternatívák hiánya ezt indokolja.

Az egyezmény 7. cikkének megfelelően a 9. cikk a IV. melléklettel összefüggésben arról rendelkezik, hogy azon tagállamoknak, ahol még zajlik kisipari és kisüzemi aranybányászat, lépéseket kell tenniük az e tevékenységből eredő higany- és higanyvegyület-kibocsátások visszaszorítására, illetve lehetőség szerinti kiküszöbölésére, valamint erre vonatkozóan nemzeti tervet kell készíteniük és végrehajtaniuk.

A 10. cikk az egyezmény 4. cikkének (3) bekezdését és A. mellékletének II. részét ülteti át. Előírja, hogy a fogászati amalgám csak kapszulázott formájában használható, és a fogászati rendelőknek 2019. január 1-jétől kötelező rendelkezniük amalgám-szeparátorral, hogy a higanytartalmú maradványokat leválasszák és elkülönítve gyűjtsék. Felszólítja a tagállamokat a megfelelő EN-szabványok legfrissebb verzióinak használatára, ideértve többek között az EN ISO 13897²⁷, az EN ISO 24234²⁸ és az EN 1641:2009²⁹ szabványokat, vagy az amalgám-maradványok leválasztása és az amalgám-kapszulák minősége tekintetében ezekével egyenértékű színvonalat biztosító nemzeti és nemzetközi szabványok használatára.

A 11. cikk az 1102/2008/EK rendelet 2. cikkét veszi át, és előírja, hogy a klóralkáli-iparban elhasznált, a földgáz tisztításakor, valamint színesfémek bányászatakor és olvasztásakor

²⁷ EN ISO 13897, *Fogászat. Amalgámkapszulák (ISO 13897:2003)*, 2004. május

²⁸ EN ISO 24234:2015, *Fogászat. Fogászati amalgám (ISO 24234:2015)*, 2015. január

²⁹ EN 1641:2009, *Fogászat. Orvostechnikai eszközök fogászati célra. Anyagok*, 2009. október

keletkező és a cinóber ércből kivont higany hulladéknak tekintendő, amelynek meg kell oldani az elhelyezését.

A 12. cikk az 1102/2008/EK rendelet 6. cikkén alapul, és előírja, hogy a 11. cikkben említett tevékenységeket végző vállalkozásoknak évente tájékoztatniuk kell a nemzeti illetékes hatóságokat az egyes létesítményeikben tárolt, valamint az ideiglenes vagy tartós higanyhulladék-tárolóba küldött higany mennyiségeiről. A 12. cikk (2) bekezdése arról rendelkezik, hogy ezen adatokat a megfelelő hulladékkategóriák és NACE-kódok használatával kell megadni a 2150/2002/EK rendeletnek³⁰ megfelelően. A 12. cikk (3) bekezdése előírja, hogy a klóralkáli gyártásban higanycellákat használó létesítmények akkor hagyhatnak fel a jelentéstétellel, amikor e cellákat a 2013/732/EU bizottsági végrehajtási határozatnak³¹ megfelelően leszerelték és a higanyhulladékot tárolóba helyezték.

A 13. cikk a higanyhulladék tárolásáról rendelkezik: ideiglenes vagy tartós jelleggel elhelyezhető föld alatti tárolókban, ideiglenesen elhelyezhető földfelszín feletti tárolókban is, és meghatározza, hogy az 1999/31/EK tanácsi irányelvben a higany ideiglenes elhelyezése tekintetében előírt mely követelmények alkalmazandók a higany földfelszín alatti létesítményekben történő tartós tárolása esetén.

A 14. és a 20. cikk a javaslat megsértése esetén alkalmazandó szankciókról, a rendelet hatálybalépéséről és alkalmazásának kezdetéről szól.

A 15. cikk a minamatai egyezmény 21. cikkét ülteti át: kötelezi a tagállamokat arra, hogy készítsenek, rendszeresen naprakésszé tegyenek és közzétegyenek egy olyan jelentést, amely tartalmazza a javaslatban foglalt elemek végrehajtására vonatkozó összes információt, az egyezmény 21. cikkének való megfelelés érdekében szükséges információkat, az e javaslat a 12. cikke alapján gyűjtött, a nagy forrásokból származó higanyhulladéokra vonatkozó információk összefoglalását és az egyes tagállamok területén található főbb egyedi higanykészletekre vonatkozó adatokat. A Bizottságot tájékoztatni kell a jelentésről és annak naprakésszé tételéről azok közzétételétől számított egy hónapon belül. A 15. cikk (2) bekezdése értelmében a bizottság végrehajtási aktust fogad el azon kérdőívekről, amelyek a tagállamokat segítik az előírt jelentéstételben, meghatározza mely adatokat kell megadni, mik a főbb teljesítménymutatók, milyen formátumot kell használni és mikorra kell teljesíteni a jelentéstételt.

A 16. cikk arról rendelkezik, hogy lehetőség van a részes felek konferenciáján az Unió egyetértésével hozott határozatok átültetésére érdekében az I–IV. melléklet módosítására irányuló felhatalmazáson alapuló bizottsági aktusok elfogadására, vagyis a rendes jogalkotási eljárás akkor kerül alkalmazásra, ha az Unió nem támogatta vagy ellenezte a részes felek szóban forgó határozatát.

A 17. és a 18. cikk a 7. cikk (3) bekezdésének és a 16. cikknek megfelelően a Bizottságra ruházott felhatalmazás gyakorlásáról, valamint a 6. cikk, a 8. cikk (4) bekezdése és a 15. cikk (2) bekezdése alkalmazásában a végrehajtási jogi aktusok elfogadását célzó bizottsági eljárásról szóló standard szöveget tartalmazza.

³⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2002. november 25-i 2150/2002/EK rendelete a hulladékra vonatkozó statisztikákról (HL L 332., 2002.12.9., 1. o.).

³¹ A Bizottság 2013. december 9-i 2013/732/EU végrehajtási határozata az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti elérhető legjobb technikákkal (BAT) kapcsolatos következtetéseknek a klóralkáligyártás tekintetében történő meghatározásáról (HL L 332, 2013.12.11., 34. o.).

A 19. cikk azt mondja ki, hogy az 1102/2008/EK rendeletet 2018. január 1-jétől hatályon kívül helyezi és felváltja a javaslat, és az 1102/2008/EK irányelvre történő hivatkozásokat attól fogva a javasolt rendeletre történő hivatkozásokként kell értelmezni.

Jogalap

Az 1102/2008/EK rendelethez hasonlóan e javaslat célja is a környezet és az emberi egészség védelme, valamint a kereskedelem egységes feltételeinek meghatározása (a higanyra, a higanyvegyületekre és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékekre vonatkozó behozatali és kiviteli tilalom, valamint korlátozások). Ennek megfelelően e javaslat kettős jogalappal rendelkezik: azt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (1) bekezdése és 207. cikke alkotja.

A szubszidiaritás és az arányosság elve, a jogi aktus típusának megválasztása

A javaslat célja átültetni az uniós jogba a minamatai egyezmény azon rendelkezéseit, amelyek még nem szerepelnek az uniós előírások között, és így az Unió és tagállamai számára lehetővé tenni az egyezmény ratifikációját és végrehajtását.

Mivel a javaslat nem tartozik teljes egészében az Unió kizárólagos hatáskörébe, a szubszidiaritás elve érvényesül.

A tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani e javaslat célkitűzéseit. Az Unióban a higanyszennyezés és a higanyexpozíció kérdésének kezeléséhez minden tagállamnak egyebek mellett kiviteli tilalmat kell alkalmaznia a higany és több higanyvegyület, valamint bizonyos, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek tekintetében, és feltételesen meg kell tiltania a higany behozatalát. Az ilyen, a kereskedelmet érintő intézkedéseket csak uniós rendelkezések alapján lehet átültetni és végrehajtani, hiszen az Európai Unió működéséről szóló szerződés 3. cikkének e) pontja értelmében a közös kereskedelempolitika területén hozott intézkedések az Unió kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

A javaslatnak a kereskedelemtől eltérő területekre vonatkozó rendelkezései, amelyek a higanynak meglévő és új termékekben és gyártási eljárásokban való használatával kapcsolatosak, illetve a higany környezetbe való kibocsátását, tárolását, valamint a higanyhulladék kezelését szabályozzák, környezetvédelmi és egészségvédelmi jellegükből fakadóan az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartoznak. Mivel a fentieknek megfelelően a környezet és az emberi egészség higanyszennyezéstől és -expozíciótól való védelme érdekében már számos uniós rendelkezés született, az uniós fellépés indokolt. Ami az arany kisipari és kisüzemi bányászatára vonatkozó rendelkezéseket illeti, a javaslat az egyetlen érintett tagállam számára lehetőséget biztosít a megfelelés érdekében alkalmazható intézkedések legmegfelelőbb kombinációjának megválasztására.

Ez a javaslat ezért megfelel a szubszidiaritás elvének.

A választott jogi eszköz a rendelet, mivel a javaslat többek között a kereskedelemre és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, amelyeket egységesen szükséges végrehajtani az Unió teljes területén, ugyanakkor a gyártási eljárásokra és a kisipari és kisüzemi aranybányászatra vonatkozó előírásoknak való megfelelést szolgáló részletek és intézkedések kapcsán kellő rugalmasságot biztosít a tagállamoknak. A javaslat ezért megfelel az arányosság elvének.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

E javaslat nincs hatással az uniós költségvetésre.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE**a higanyról és az 1102/2008/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről**

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 192. cikke (1) bekezdésére és 207. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére³²,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére³³,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) A higany egy erősen mérgező anyag, ami a tengeri halakban és egyéb tengeri táplálékforrásokban előforduló metilhiganyt is figyelembe véve világszinten jelentős veszélyt jelent az emberi egészségre, az ökoszisztémákra és az élővilágra nézve. A higanyszennyezés határokon átnyúló jellege miatt az Unióban jelentkező összes higanylerakódás 40–80%-a az Unión kívülről ered, ami a helyi, a regionális, a nemzeti és a nemzetközi szintű fellépést egyaránt szükségessé teszi.
- (2) A higanykibocsátások és a kapcsolódó expozíciós kockázatok nagy részét emberi tevékenység okozza, ideértve a higany elsődleges kitermelését és feldolgozását, a termékekben és ipari folyamatokban, valamint a kisipari és kisüzemi aranybányászatban való használatát, valamint különösen a szén égetéséből és a higanyhulladék kezeléséből származó higanykibocsátásokat.
- (3) Az 1386/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozattal³⁴ elfogadott hetedik környezetvédelmi cselekvési program hosszú távú célként tűzte ki a mérgeanyagoktól mentes környezeti állapot elérését, és úgy rendelkezett, hogy ennek érdekében intézkedéseket kell fogantatni, hogy 2020-ra minimálisra lehessen csökkenteni a vegyi anyagok által az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt jelentős mértékű kedvezőtlen hatásokat.

³² HL C [...], [...], [...] o.

³³ HL C [...], [...], [...] o.

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. november 20-i 1386/2013/EU határozata a „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, a 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról (HL L 354., 2013.12.28., 171. o.).

- (4) A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A higanyra vonatkozó közösségi stratégia³⁵ 2010-ben felülvizsgált változata³⁶ is célul tűzi ki a légkörbe, a vizekbe és a talajba jutó emberi eredetű higanykibocsátások minimálisra korlátozását, illetve lehetőség szerinti kiküszöbölését.
- (5) A stratégia, valamint a higany kibocsátásaira, kínálatára és keresletére, felhasználásaira, valamint készleteinek és felesleges mennyiségeinek kezelésére vonatkozó intézkedések elfogadása nyomán az elmúlt eltelt tíz évben az Unió jelentős előrehaladást ért el a higany szabályozása terén.
- (6) Már a stratégia kifejtette, hogy egy kötelező érvényű nemzetközi megállapodás megtárgyalása és megkötése elsődleges fontosságú cél, mivel az Unió egyedül nem képes biztosítani az uniós polgárok megfelelő védelmét a higany kedvezőtlen egészségügyi hatásaival szemben.
- (7) 2013. október 11-én az Unió és 26 tagállama aláírta Kumamotoóban a higanyról szóló minamatai egyezményt (a továbbiakban: az egyezmény)³⁷. Így az Unió és annak valamennyi tagállama köteles megkötöni, átültetni és végrehajtani az egyezményt.³⁸
- (8) Ha az Unió és tagállamai mihamarabb jóváhagyják az egyezményt, azzal ösztönzik az egyéb aláíró feleket, köztük a legnagyobb higanyfelhasználókat és -kibocsátókat az egyezmény jóváhagyására és végrehajtására.
- (9) Az uniós szabályozás az egyezményben előírtak közül számos követelményt már most is tartalmaz, ezért ennek a rendeletnek csak az uniós vívmányokat kiegészítő azon előírásokat kell megállapítania, amelyek révén biztosítható az egyezménynek való maradéktalan megfelelés, és lehetővé válik annak jóváhagyása és végrehajtása az Unió és tagállamai számára.
- (10) Az 1102/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben³⁹ előírt higanykiviteli tilalmat ki kell egészíteni a higany behozatalára vonatkozó, a higany forrásától, tervezett felhasználásától és eredetétől függő korlátozásokkal. Az említett korlátozások végrehajtásával kapcsolatos adminisztratív feladatokkal a 649/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁴⁰ összhangban kijelölt nemzeti hatóságokat kell megbízni.
- (11) Meg kell tiltani számos olyan, hozzáadott higanyt tartalmazó termék kivitelét, behozatalát és gyártását, amely az Unióban és világszerte a higany- és a higanyvegyületek felhasználásának jelentős részéért felelős.
- (12) E rendelet jogalapja kettős: egyrészt az EUMSZ 192. cikkének (1) bekezdése, másrészt annak 207. cikke képezi jogalapját, mivel célja egyrészt a környezet és az emberi egészség védelme, másrészt az egységes kereskedelmi feltételek biztosítása a

³⁵ A Bizottság 2005. január 28-i közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A higanyra vonatkozó közösségi stratégia, COM(2005) 20 végleges.

³⁶ A Bizottság 2010. december 7-i közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A higanyra vonatkozó közösségi stratégia felülvizsgálatáról, COM(2010) 723 végleges.

³⁷ <https://treaties.un.org>

³⁸ A Tanács XX/XX/XX-i XXX határozata a higanyról szóló minamatai egyezmény megkötéséről (HL L [...], [...], [...] o.).

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. október 22-i 1102/2008/EK rendelete a fémhigany és egyes higanyvegyületek és -keverékek kiviteli tilalmáról, valamint a fémhigany biztonságos tárolásáról (HL L 304., 2008.11.14., 75. o.).

⁴⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2012. július 4-i 649/2012/EU rendelete a veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról (HL L 201., 2012.7.27., 60. o.).

higanyra, a higanyvegyületekre és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékekre vonatkozó behozatali és kiviteli tilalom, valamint korlátozások révén.

- (13) A rendelet alkalmazása nem sérti az alkalmazandó uniós jog azon előírásait, amelyek szigorúbb követelményeket fektetnek le az ilyen termékek, többek között azok maximális higanytartalma kapcsán.
- (14) Mindaddig, amíg a nátrium- vagy a kálium-etilát és -metilát gyártása nem válik lehetővé higanymentes eljárással, meg kell határozni a higanyt felhasználó gyártási eljárásra vonatkozó szabályokat.
- (15) A hozzáadott higanyt tartalmazó új termékek gyártása és forgalomba hozatala, valamint a higanyt felhasználó új gyártási eljárások alkalmazása növelné a higany és a higanyvegyületek uniós felhasználását és kibocsátását. Ezért az ilyen új tevékenységeket meg kell tiltani, hacsak rendelkezésre nem áll olyan értékelés, amely bizonyítja, hogy jelentős környezetvédelmi és egészségügyi előnyök érhetők el ezek használata révén, és nem állnak rendelkezésre hasonlóan előnyös, műszakilag kivitelezhető és gazdaságilag életképes higanymentes alternatívák.
- (16) A kisipari és kisüzemi aranybányászat során világszerte jelentős mennyiségű higany és higanyvegyület kerül felhasználásra és kibocsátásra is, ezért ezt a tevékenységet szabályozni kell.
- (17) A fogászatban kötelezővé kell tenni a kapszulázott fogászati amalgám és az amalgám-szeperatorok használatát, hogy mind a fogászokat, mind a pácienseket megvédjük a higanynak való kitettségétől, valamint hogy a keletkező higanyhulladék ne kerülhessen a környezetbe, hanem szelektív gyűjtés után megfelelő hulladékkezelésnek vessék alá. Figyelembe véve a fogászati ágazat érintett vállalkozásainak jellemző méretét, indokolt kellő időt biztosítani az új előírásokhoz való alkalmazkodásra.
- (18) Az 1999/31/EK tanácsi irányelvben⁴¹ a higanyhulladék átmeneti tárolása tekintetében előírt követelmények nagy részét alkalmazni kell a higanyhulladék földfelszín alatti tartós tárolása tekintetében is. Bizonyos követelmények alkalmazandóságát az egyes földfelszín alatti tárolók konkrét jellemzőitől kell függővé tenni, amit az 1999/31/EK irányelv végrehajtásáért felelős tagállami illetékes hatóságoknak kell megállapítaniuk.
- (19) Annak érdekében, hogy az uniós jogot mindenkor hozzá lehessen igazítani az egyezmény részes feleinek konferenciája által hozott, az Unió által is támogatott határozatokhoz, felhatalmazást kell adni a Bizottságnak az EUMSZ 290. cikkének megfelelő jogi aktusok elfogadására a rendelet mellékleteinek módosításai, valamint a rendeletnek a higany és a higanyvegyületek környezetvédelmi szempontból biztonságos átmeneti tárolására vonatkozó újabb műszaki követelményekkel való kiegészítése tekintetében. Különösen fontos, hogy a Bizottság megfelelő konzultációkat folytasson előkészítő munkája során, szakértői szinten is. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítése és megszövegezése során a Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy a vonatkozó dokumentumokat egyidejűleg, kellő időben és megfelelő módon továbbítsa az Európai Parlament és a Tanács részére.
- (20) E rendelet végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni az higanyt tartalmazó új termékek és a higanyt használó új gyártási eljárások engedélyezése, valamint a jelentéstételi követelmények

⁴¹ A Tanács 1999. április 26-i 1999/31/EK irányelve a hulladéklerakókról (HL L 182., 1999.7.16., 1. o.).

meghatározása tekintetében. Ezeket a hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek⁴² megfelelően kell gyakorolni.

- (21) A tagállamoknak kell meghatározniuk az e rendelet alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és gondoskodniuk kell azok végrehajtásáról. A szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.
- (22) Az 1102/2008/EK rendelethez képest szükséges módosítások jellegét és hatályát figyelembe véve, valamint a jogbiztonság, az egyértelműség, az átláthatóság és a szabályozás egyszerűsítése érdekében az említett rendeletet célszerű felváltani.
- (23) A tagállamok illetékes hatóságai és az érintett gazdasági szereplők számára az e rendeletben előírt új rendelkezésekhez való alkalmazkodás lehetővé tétele érdekében e rendeletnek 2018. január 1-jétől kell alkalmazandónak lennie.
- (24) Mivel e rendelet célja, nevezetesen az emberi egészség és a környezet magas szintű védelme a higannyal szemben, méghozzá a higanyra és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékekre vonatkozó kiviteli és behozatali tilalom, a gyártási eljárásokban, termékekben, kisipari és kisüzemi aranybányászatban, valamint a fogászati amalgámban a higany használatára vonatkozó korlátozások, továbbá a higanyhulladéokra vonatkozó kötelezettségek előírása révén a tagállamok által nem valósítható meg kielégítő módon, hanem a higanyszennyezés és a szükséges intézkedések határokon átnyúló jellege miatt uniós szinten jobban elérhető, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl a cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. cikk **Tárgy**

Ez a rendelet a higany, a higanyvegyületek, a higanytartalmú keverékek és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kereskedelmére, gyártására, használatára és átmeneti tárolására, valamint a higanyhulladék kezelésére vonatkozó intézkedéseket és feltételeket állapít meg.

2. cikk **Fogalommeghatározások**

E rendelet alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell használni:

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács 2011. február 16-i 182/2011/EU rendelete a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o.).

1. „higany”: fémhigany (Hg, CAS RN 7439-97-6);
2. „hozzáadott higanyt tartalmazó termék”: olyan termék vagy összetevő, amely szándékosan hozzáadott higanyt és/vagy higanyvegyületet tartalmaz;
3. „higanyhulladék”: a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁴³ 3. cikkének 1. pontja szerinti hulladéknak minősülő higany;
4. „kivitel”: az alábbiak bármelyike:
 - a) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 28. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek megfelelő vegyi anyag végleges vagy ideiglenes kivitele;
 - b) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 28. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek nem megfelelő, és az áruk uniós vámterületen való áthaladására vonatkozó uniós külső árutovábbítási eljárástól eltérő vámeljárással járó kivitel;
5. „behozatal”: egy vegyi anyag fizikai bejuttatása az Unió vámterületére az áruk uniós vámterületen való áthaladására vonatkozó uniós külső árutovábbítási eljárástól eltérő vámeljárással járó bejuttatás;
6. „higany elsődleges kitermelése”: minden olyan bányászati tevékenység, amelynek fő célja higany nyerése.

II. fejezet

A higany, a higanyvegyületek és a hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kereskedelmére és gyártására vonatkozó korlátozások

3. cikk

Kiviteli korlátozások

- (1) A higany, valamint az I. mellékletben felsorolt higanyvegyületek és higanytartalmú keverékek kivitele tilos.

Az első albekezdés nem alkalmazandó az I. mellékletben felsorolt higanyvegyületek laboratóriumi kísérletekhez szükséges mennyiségekben való kivitelére.
- (2) Az I. mellékletben fel nem sorolt higanykeverékek higany kinyerése céljából történő kivitele szintén tilos.

4. cikk

Behozatali korlátozások

- (1) A higany, valamint az I. mellékletben felsorolt higanytartalmú keverékek behozatala a hulladékként való ártalmatlanítástól eltérő célra tilos.

Az első albekezdéstől eltérve megengedett a behozatal az alábbi feltételek bármelyikének teljesülése esetén:

⁴³ Az Európai Parlament és a Tanács 2008. november 19-i 2008/98/EK irányelve a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 312., 2008.11.22., 3. o.).

- az exportáló ország részes fele az egyezménynek, és az exportra kerülő higany nem az egyezmény 3. cikkének (3) és (4) bekezdése szerinti elsődleges kitermelésből származik;
 - az exportáló ország nem részes fele az egyezménynek, de igazolta, hogy a higany nem elsődleges kitermelésből és nem is a klóralkáli-iparból származik, az importáló tagállam pedig írásos hozzájárulását adta a behozatalhoz.
- (2) A kispári és kisüzemi aranybányászatban való használatra szánt higany behozatala tilos.
- (3) Az e cikk (1) és (2) bekezdésének követelményeiből fakadó adminisztratív feladatokat a 649/2012/EU rendelet 4. cikkével összhangban kijelölt nemzeti hatóság vagy hatóságok látják el.

5. cikk

A hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitele, behozatala és gyártása

- (1) Az egyéb alkalmazandó uniós jogszabályokban szereplő szigorúbb követelmények sérelme nélkül a II. mellékletben felsorolt, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek kivitele, behozatala és gyártása az Unióban 2021. január 1-jétől fogva tilos.
- (2) Az (1) bekezdésben előírt tilalom nem vonatkozik a következő, hozzáadott higanyt tartalmazó termékekre:
- a polgári védelemhez és a katonai felhasználásokhoz szükséges termékek;
 - a kutatáshoz, műszerek kalibrálásához referenciaként szolgáló termékek.

6. cikk

Behozatali és kiviteli formanyomtatványok

A Bizottság végrehajtási aktusok révén meghatározza a 3. és a 4. cikk végrehajtásában alkalmazandó formanyomtatványokat.

E végrehajtási aktusokat a 18. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárással összhangban kell elfogadni.

III. fejezet

A higany és a higanyvegyületek használatára és tárolására vonatkozó korlátozások

7. cikk

Ipari tevékenységek

- (1) A higany és a higanyvegyületek használata a III. melléklet I. részében felsorolt gyártási eljárásokban az ott megjelölt időpontoktól fogva tilos.

- (2) A higany és a higanyvegyületek használata a III. melléklet II. részében felsorolt gyártási eljárásokban az ott megjelölt feltételek mellett engedélyezett.
- (3) A higany és a higanyvegyületek átmeneti tárolását környezetvédelmi szempontból biztonságos módon kell megoldani.

A Bizottság a 17. cikkkel összhangban felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadhat el a higany és a higanyvegyületek környezetvédelmi szempontból biztonságos átmeneti tárolására vonatkozó követelményekről, ha az egyezményben részes felek konferenciája ilyeneket fogad el, és az Unió támogatta a határozatot.

8. cikk

Hozzáadott higanyt tartalmazó új termékek és higanyt használó új gyártási eljárások

- (1) Tilos az olyan, hozzáadott higanyt tartalmazó termékek gyártása és forgalomba hozatala, amelyek használata 2018. január 1. előtt nem volt ismert.
- (2) Tilos az olyan, higanyt és/vagy higanyvegyületet használó gyártási eljárások alkalmazása, amelyek 2018. január 1. előtt nem léteztek.

Ez a bekezdés nem alkalmazandó az (1) bekezdés hatálya alá tartozóktól eltérő, hozzáadott higanyt tartalmazó termékeket gyártó és/vagy használó eljárásokra.

- (3) Az (1) és a (2) bekezdéstől eltérve amennyiben egy gazdasági szereplő hozzáadott higanyt tartalmazó új terméket szándékozik gyártani és/vagy forgalomba hozni, illetve higanyt használó új gyártási eljárást használni, arról értesítenie kell a megfelelő tagállam illetékes hatóságait, ismertetve velük a következőket:

- a termék vagy a gyártási eljárás műszaki leírása;
- az ahhoz kapcsolódó környezetvédelmi és egészségügyi kockázatok értékelése;
- részletes magyarázat arról, hogy a termék gyártása, alkalmazása vagy működtetése során milyen módon biztosítható a környezet és az emberi egészség védelmének magas szintje.

- (4) A tagállamtól kapott értesítés alapján a Bizottság meggyőződik arról, hogy a hozzáadott higanyt tartalmazó új termék vagy a higanyt használó új gyártási eljárás bizonyítottan jelentős előnyökkel jár-e a környezet és az emberi egészség szempontjából, és valóban nincs-e hasonlóan előnyös, műszakilag kivitelezhető és gazdaságilag életképes higanymentes alternatíva.

A Bizottság végrehajtási határozatot fogad el arról, hogy egy hozzáadott higanyt tartalmazó új terméket vagy higanyt használó új gyártási eljárást engedélyez-e.

E végrehajtási aktusokat a 18. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárással összhangban kell elfogadni.

9. cikk

Kisipari és kisüzemi aranybányászat

Azok a tagállamok, amelyek területén az elhanyagolhatónál komolyabb mértékű kisipari és kisüzemi aranybányászat folyik, gondoskodnak a következőkről:

- intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy csökkentsék, sőt lehetőség szerint megszüntessék a higany és a higanyvegyületek használatát, valamint a környezetbe való kibocsátását az ilyen bányászat és feldolgozás során.
- nemzeti cselekvési tervet dolgoznak ki és hajtanak végre a IV. melléklettel összhangban.

10. cikk

Fogászati amalgám

- (1) 2019. január 1-jétől csak kapszulázott fogászati amalgám használható.
- (2) 2019. január 1-jétől minden fogászati létesítménynek rendelkeznie kell amalgám-szeparátorral, amely kiválasztja és összegyűjti az amalgám-darabokat. E szeparátorokat magas fokú hatékonyságuk megőrzése érdekében megfelelően karban kell tartani.
- (3) A harmonizált EN-szabványoknak vagy más, hasonló minőséget és kiválasztási hatékonyságot biztosító nemzeti vagy nemzetközi szabványoknak megfelelő kapszulákat és amalgám-szeparátorokat úgy kell tekinteni, mint amelyek megfelelnek az (1) és a (2) bekezdés követelményeinek.

IV. fejezet

A higanyhulladék tárolása és ártalmatlanítása

11. cikk

A higanyhulladék

A 2000/532/EK bizottsági határozat⁴⁴ sérelme nélkül hulladéknak kell tekinteni az alábbiakat, és gondoskodni kell a 2008/98/EK irányelvvel összhangban olyan módon való ártalmatlanításukról, amely nem veszélyezteti az emberi egészséget vagy a környezetet:

- a klóralkáli iparban már nem használt higany;
- a földgáz tisztításakor keletkező higany;
- a színesfémek bányászata és olvasztása során keletkező higany;
- az Unió területén a cinóber ércből kivont higany.

12. cikk

A nagy forrásoknál keletkező higanyhulladékkal kapcsolatos jelentéstétel

⁴⁴ A Bizottság 2000. május 3-i 2000/532/EK határozata a hulladékjegyzéknek a hulladékokról szóló 75/442/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének a) pontja értelmében történő meghatározásáról szóló 94/3/EK határozat, valamint a veszélyes hulladékok jegyzékének a veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (4) bekezdése értelmében történő meghatározásáról szóló 94/904/EK tanácsi határozat felváltásáról (HL L 226., 2000.9.6., 3. o.).

- (1) A 11. cikk a), b) és c) pontjában említett ipari ágazatokban tevékenykedő vállalkozások minden év május 31-ig jelentést küldenek az érintett tagállamok illetékes hatóságának az egyes létesítményekben tárolt és az ideiglenes vagy tartós tárolólétesítményekbe küldött higany teljes mennyiségére vonatkozó adatokról, megadva e tárolólétesítmények helyét és elérhetőségét.
- (2) Az (1) bekezdésben említett adatokat a 2150/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁴⁵ szerinti kódok használatával kell megadni.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdésben előírt kötelezettség a klóralkálival foglalkozó vállalkozások számára megszűnik az azt követő évben, amikor valamennyi higanycellát leszerelték a 2013/732/EU bizottsági végrehajtási határozattal⁴⁶ összhangban, és az összes higanyt átadták hulladékkezelő létesítményeknek.

13. cikk

A higanyhulladék ártalmatlanítása

- (1) Az 1999/31/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontjától eltérve a higanyhulladék a következő módokon tárolható:
 - a) ideiglenesen egy évnél hosszabb ideig vagy tartósan tárolható olyan sóbányákban, amelyeket alkalmassá tettek a higany ártalmatlanítására, illetve olyan föld alatti kemény sziklaképződményekben, amelyek a sóbányákéval azonos biztonságot és zárást garantálnak;
 - b) ideiglenesen tárolható kizárólag a higany ideiglenes tárolásával foglalkozó és ennek megfelelően felszerelt földfelszín feletti létesítményekben.
- (2) Az 1999/31/EK irányelv I., II. és III. mellékletében előírt, a higanyhulladék ideiglenes tárolására vonatkozó követelmények az e cikk (1) bekezdésének a) pontjában említett, tartós tárolásra szolgáló létesítmények esetében az irányelv következő mellékleteiben meghatározott következő feltételek szerint alkalmazandók:
 - a) az 1999/31/EK irányelv I. mellékletének 8. pontja (első, harmadik és ötödik franciabekezdés) és II. melléklete alkalmazandó,
 - b) az 1999/31/EK irányelv I. mellékletének 8. pontja (második, negyedik és hatodik franciabekezdés) és III. mellékletének 6. pontja csak akkor alkalmazandó, ha az irányelv végrehajtásáért felelős tagállam illetékes hatóságai azt kívánatosnak tartják.

⁴⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2002. november 25-i 2150/2002/EK rendelete a hulladékokra vonatkozó statisztikákról (HL L 332., 2002.12.9., 1. o.).

⁴⁶ A Bizottság 2013. december 9-i 2013/732/EU végrehajtási határozata az ipari kibocsátásokról szóló 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti elérhető legjobb technikákkal (BAT) kapcsolatos következtetéseknek a klóralkáligyártás tekintetében történő meghatározásáról (HL L 332, 2013.12.11., 34. o.).

V. fejezet

Szankciók és jelentéstétel

14. cikk

Szankciók

A tagállamok meghatározzák az e rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és meghozzák az e szankciók alkalmazásának biztosításához szükséges intézkedéseket. A megállapított szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. A tagállamok az említett rendelkezésekről [xxx]-ig tájékoztatják a Bizottságot, és haladéktalanul közlik a Bizottsággal az azokat érintő minden későbbi módosítást is.

15. cikk

Jelentéstétel

- (1) A tagállamok a következő információkról jelentést készítenek, azt rendszeresen naprakésszé teszik és közzéteszik online:
- a) az e rendelet végrehajtásával kapcsolatos tájékoztatás;
 - b) a minamatai egyezmény 21. cikke szerinti jelentéstételi kötelezettség uniós és tagállami teljesítéséhez szükséges információk;
 - c) a 12. cikknek megfelelően kapott adatok összefoglalása;
 - d) a területükön található, 50 metrikus tonnát meghaladó egyéni higanykészletek listája, és amennyiben számukra ismertek, az évi 10 metrikus tonnát meghaladó mennyiségű higanykészletek beszerzési forrásai.

A tagállamok a jelentés elkészítéséről és annak minden naprakésszé tételéről egy hónapon belül tájékoztatják a Bizottságot.

- (2) A Bizottság megfelelő kérdőíveket fogad el az (1) bekezdésben említett jelentés tartalmának, az abban szerepeltetendő információknak és fő teljesítménymutatóknak, valamint a jelentés formátumának, közzétételének és naprakésszé tételeinek időpontja meghatározására.

A kérdőív révén a jelentéstétel olyan módon is megszervezhető, amely lehetővé teszi, hogy az Unió egyetlen jelentést nyújtson be az egyezmény titkárságához az Unió és annak tagállamai nevében.

A Bizottság végrehajtási határozatok révén fogadja el a kérdőívek mintáját és elektronikus jelentéstételi eszközt bocsát a tagállamok rendelkezésére.

E végrehajtási aktusokat a 18. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárással összhangban kell elfogadni.

VI. fejezet

Felhatalmazáson alapuló és végrehajtási hatáskörök

16. cikk

A mellékletek módosítása

A Bizottság a 17. cikkel összhangban felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadhat el az I., a II., a III. és a IV. melléklet módosítása érdekében, ha az egyezményben részes felek konferenciája által elfogadott határozatok átültetéséhez ez szükséges, és az Unió támogatta a vonatkozó határozatot.

17. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

- (1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás gyakorlásának feltételeit ez a cikk határozza meg.
- (2) A Bizottságnak a 7. cikk (3) bekezdésében és 16. cikkben említett felhatalmazása e rendelet hatálybalépésének napjától kezdve határozatlan időre szól.
- (3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 7. cikk (3) bekezdésében és a 16. cikkben említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban megjelölt felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.
- (4) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (5) A 7. cikk (3) bekezdése és a 16. cikk alapján elfogadott felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő két hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, vagy ha az említett időtartam leteltét megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem emel kifogást. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ez az időtartam két hónappal meghosszabbodik.

18. cikk

A bizottsági eljárás

- (1) A 6. cikk szerinti behozatali és kiviteli formanyomtatványok meghatározása, a 8. cikk (4) bekezdése szerinti határozat elfogadása és a 15. cikk (2) bekezdése szerinti kérdőívek összeállítása során a Bizottságot egy szakbizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikkét kell alkalmazni.

VII. fejezet ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

19. cikk

Hatályon kívül helyezés

Az 1102/2008/EK rendelet hatályát veszti.

A hatályon kívül helyezett rendeletre való hivatkozásokat erre a rendeletre való hivatkozásokként kell értelmezni.

20. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet 2018. január 1-jétől alkalmazandó.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*az Európai Parlament részéről
az elnök*

*a Tanács részéről
az elnök*